

**Standardy jakości usług świadczonych
w placówkach edukacyjnych
prowadzonych przez
Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób
z Niepełnosprawnością Intelektualną**

Standardy zostały opracowane przez Zespół Ekspertów:

Przewodniczący Zespołu

Zbysław Owczarski, Członek Zarządu Głównego PSONI

Członkowie:

Joanna Błońska – PSONI Koło w Kielcach

Iwona Dajnowska – PSONI Koło w Biskupcu

Iwona Drdzeń – PSONI Koło w Miechowie

Anna Dziąsko – PSONI Koło w Bytomiu

Anna Gazda – PSONI Koło w Ostródzie

Agnieszka Grudzińska – PSONI Koło w Wolinie

Maja Krogulecka – PSONI Koło w Gryficach

Katarzyna Labus – PSONI Koło w Pszczynie

Agata Pruska – PSONI Koło w Ostródzie

Dorota Steczek-Byczek – PSONI Koło w Bytomiu

Katarzyna Świeczkowska – PSONI Koło w Gdańsku

Katarzyna Zachwieja – PSONI Koło w Jabłonce

Ewa Zięba – PSONI Koło w Miechowie

Konsultacja i doradztwo:

dr hab. Bohdan Skrzypczak, Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji,
Uniwersytet Warszawski

Marzena Bałtowska-Jucha – specjalistka w Biurze Zarządu Głównego PSONI

Michał Orzechowski – prawnik w Biurze Zarządu Głównego PSONI

Spis treści

Preambuła

Wprowadzenie

Rozdział 1 Charakterystyka placówki edukacyjnej

1. Słowniczek
2. Zasady i wartości
3. Cele i zadania
4. Placówki edukacyjne a inne placówki organizacyjne w systemie wsparcia PSONI

Rozdział 2. Programowanie pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

1. Rekrutacja
2. Diagnozowanie
3. Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET), Indywidualny Program Rewalidacyjno-Wychowawczy (IPRW)
4. Program wychowawczo-profilaktyczny
5. Zajęcia świetlicowe i dodatkowe
6. Rada Pedagogiczna placówki edukacyjnej

Rozdział 3. Praca z trzema grupami interesariuszy

1. Praca z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną
2. Praca z rodziną w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez PSONI
3. Współpraca ze środowiskiem lokalnym placówek edukacyjnych prowadzonych przez PSONI

Rozdział 4. Organizacja placówki edukacyjnej

1. Miejsce i wyposażenie placówki edukacyjnej
2. Organizacja wewnętrzna placówki edukacyjnej
3. Dowozy do placówki
4. Opieka medyczna w placówce edukacyjnej
5. Wyżywienie w placówce edukacyjnej
6. Nadzór nad placówką edukacyjną
7. Współpraca z organem prowadzącym (Zarządem Koła PSONI)
8. Kadra

Preambuła do Standardów PSONI

Mając na względzie misję Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, zawartą w Art. 3¹ Statutu, to jest:

- dbanie o godność, szczęście i jakość życia osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie,
- wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a zwłaszcza w ich gotowości niesienia pomocy innym,

przyjmując za kierunkowe we wszelkich działaniach Stowarzyszenia wszystkie postanowienia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami z dnia 13 grudnia 2006 roku, a zwłaszcza to, że:

- osoby z niepełnosprawnościami, w tym wymagające intensywnego wsparcia mają prawo korzystania ze wszystkich wolności i praw człowieka,
- każda osoba z niepełnosprawnością ma prawo do niezależnego życia, wolności wyboru i podejmowania - ze wsparciem jeśli jest potrzebne - decyzji jej dotyczących,

wyrażając przekonanie, że:

- zmiany w definiowaniu i rozumieniu niepełnosprawności muszą skutkować zmianami utrwalonych praktyk i zwyczajów w organizowaniu wsparcia przez Stowarzyszenie,
- obowiązkiem Stowarzyszenia jest poszukiwanie i realizacja woli i preferencji każdej osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- osoba z niepełnosprawnością intelektualną nie jest „podopiecznym” Stowarzyszenia, ale jako podmiot ma wpływ na swoją sytuację w Stowarzyszeniu i jest wspierana zgodnie ze swoimi potrzebami i oczekiwaniami,

uznając kluczową rolę:

- nowoczesnych form wsparcia osób z niepełnosprawnościami zapewniających im dostęp do życia społeczności lokalnych, w tym self-adwokaturę i kręgi wsparcia,
- profesjonalistów wspierających na co dzień osoby z niepełnosprawnością intelektualną w realizacji nowoczesnej wizji ich życia,

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną wprowadza do stosowania Standardy placówek i usług, w następującym zakresie:

1. Standard Wczesnej Interwencji
2. Standard Asystencji i Opieki Wytchnieniowej
3. Standard Placówek Edukacyjnych
4. Standard Warsztatów Terapii Zajęciowej
5. Standard Zakładu Aktywności Zawodowej
6. Standard Centrum Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną
7. Standard Mieszkalnictwa
8. Standard Środowiskowego Domu Samopomocy.

Wprowadzenie

Zgodnie z zapisem Artykułu 24 Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, uznajemy prawo każdej osoby z niepełnosprawnością do edukacji bez jakiegokolwiek formy dyskryminacji i na zasadach równości.

Przyjmując za podstawę naszej pracy definicję niepełnosprawności sformułowaną w Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami przyjmujemy, że zadaniem placówki edukacyjnej Stowarzyszenia jest identyfikacja i znoszenie barier, które uniemożliwiają dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami pełen udział we wszystkich obszarach życia społecznego.

Placówka edukacyjna koncentruje się nie na niepełnosprawności ucznia, ale na jego zasobach, które odpowiednio wspierane i rozwijane doprowadzą go do prowadzenia niezależnego, na miarę jego możliwości, życia w społeczności lokalnej.

Pracując z uczniem z niepełnosprawnością kierujemy się planowaniem skoncentrowanym na osobie, to znaczy widzimy go nie tylko w teraźniejszości, ale bierzemy pod uwagę także jego przeszłość, a przede wszystkim wspólnie z uczniem i jego rodziną planujemy jego przyszłość.

Przyszłość zaczyna się teraz. To, co wydarzy się jutro, zależy od tego, co zrobimy dzisiaj.

Nie mówimy dziecku i jego rodzinie, że coś jest niemożliwe. Marzymy wspólnie o przyszłości.

Pamiętamy, że praca z dzieckiem z niepełnosprawnością powinna uwzględniać następujące obszary:

1. **Czynności życia codziennego.** Każda osoba chce robić różne rzeczy sama i nie ma dla niej znaczenia, czy robi je inaczej niż inni. Pozwólmy dzieciom robić wszystko samodzielnie i na ich własny sposób. To, przecież, nic nie szkodzi, że robią to wolniej i dłużej. Najważniejsze, że mogą zrobić to same.
2. **Rodzina.** Rodzina zna dziecko lepiej niż ktokolwiek inny i robi wszystko, co dla dziecka najlepsze. Zawsze słuchamy tego, co rodzina ucznia ma nam do powiedzenia. Ufamy rodzinom i uczymy się od nich, jak postępować z dzieckiem. Pracujemy zgodnie z założeniami wsparcia skoncentrowanego na rodzinie, tzn. przyjmujemy, że rodzina jest czymś stałym w życiu dziecka i stanowi najlepsze źródło informacji o dziecku, o jego możliwościach i potrzebach; każda rodzina jest inna, a każdy jej członek ma inne możliwości i potrzeby. Planując wsparcie dla dziecka opieramy się nie tylko na jego zasobach, ale również na zasobach każdego członka jego rodziny. Jednym z zadań placówki edukacyjnej pracującej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością jest wspieranie rodziny poprzez budowanie wokół niej kręgu wsparcia, w skład którego wchodzi osoby indywidualne oraz instytucje.

3. **Sprawność.** Dzieci i młodzież muszą uczyć się dbać o swoje ciało, szczególnie w czasie, kiedy dorastają i dojrzewają. Pokażmy im, jak zadbać o swoje ciało i być osobami aktywnymi. Ruch i ćwiczenia są najlepszym sposobem dla dzieci i młodzieży na sprawdzenie i podwyższenie możliwości ich ciała.
4. **Grupa rówieśnicza, czyli przyjaciele.** Dzieci i młodzież muszą się bawić, uczyć i dorastać w otoczeniu przyjaciół. Dlatego wspieramy dzieci w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami, również pełnosprawnymi. Zabawa i przyjemność są nieodłącznymi częściami dzieciństwa i okresu dojrzewania, dlatego dbamy o to, aby czas spędzony w placówce kojarzył się przede wszystkim z przyjemnością, zgodnie z dewizą „Rozwój daje radość”. Jednym z zadań placówki jest pomoc uczniowi w odkrywaniu jego pasji i rzeczy, które są dla niego źródłem radości.
5. **Niezależność.** Zgodnie z zapisami Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami uznajemy równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczeństwie, wraz z prawem dokonywania wyborów, na równi z innymi osobami. Głównym zadaniem placówki jest przygotowanie ucznia do dokonywania własnych wyborów i podejmowania decyzji. Cel ten realizowany jest m.in. poprzez działania z zakresu self-advokatury oraz funkcjonowanie na terenie placówki Samorządu Uczniowskiego.

Rozdział 1. Charakterystyka placówki edukacyjnej

1. Słowniczek

- 1) W zależności od typu placówki edukacyjnej stosujemy zróżnicowane nazewnictwo uczestników (uczeń, wychowanek, pacjent). Jednak za podstawowe przyjmujemy określenia **uczeń** lub **wychowanek**.
 - a) Kiedy mówimy o **uczniach** mamy na myśli:
 - dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym lub umiarkowanym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, realizujących obowiązek szkolny/ obowiązek nauki, a po ukończeniu osiemnastego roku życia realizujących prawo do nauki.
 - dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim posiadające orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, realizujące obowiązek szkolny/obowiązek nauki w formie tych zajęć, a po ukończeniu osiemnastego roku życia realizujących prawo do nauki.
 - b) Kiedy mówimy o **wychowankach** należy przez to rozumieć dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego objęte wychowaniem przedszkolnym, rocznym obowiązkowym przygotowaniem przedszkolnym do czasu rozpoczęcia obowiązku szkolnego oraz dzieci objęte wczesnym wspomaganie rozwoju.
 - c) Kiedy mówimy o **pacjentach** należy przez to rozumieć osoby w rozumieniu przepisów Ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. 2020 poz.849), w tym dzieci objęte wczesną interwencją.
- 2) Placówki edukacyjne prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną są niepubliczne, specjalistyczne, wielofunkcyjne. Placówki edukacyjne PSONI umożliwiają dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną realizację wychowania przedszkolnego, obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, a po ukończeniu osiemnastego roku życia prawa do nauki.

W strukturach PSONI funkcjonują następujące placówki edukacyjne:

- a) **Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW)** przeznaczony dla dzieci od 3. roku życia. W sytuacjach szczególnie uzasadnionych do OREW może być przyjęte dziecko, które ukończyło 2,5 roku. Placówka umożliwia realizację wychowania przedszkolnego, obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym mogą w placówce realizować obowiązek szkolny i prawo do nauki do 24. roku życia.

Dzieci i młodzież z głębokim stopniem niepełnosprawności intelektualnej mogą realizować obowiązek szkolny i prawo do nauki w postaci zajęć rewalidacyjno-wychowawczych zespołowych lub indywidualnych do 25. roku życia.

W OREW może być prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

- b) Przedszkole specjalne** przeznaczone jest dla dzieci w wieku od 3 do 7 roku życia. W przypadku odroczenia obowiązku szkolnego do przedszkola mogą uczęszczać dzieci do 9. roku życia. W sytuacjach szczególnie uzasadnionych do przedszkola może być przyjęte dziecko, które ukończyło 2,5 roku. Placówka umożliwia realizację wychowania przedszkolnego i rocznego przygotowania przedszkolnego dzieciom z różnym typem niepełnosprawności intelektualnej (oprócz niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim bez sprzężenia).

W przedszkolu może być prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

- c) Szkoła podstawowa** umożliwia realizację obowiązku szkolnego oraz prawa do nauki dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym i/lub niepełnosprawnościami sprzężonymi w wieku od 7. do 20. roku życia.
- d) Szkoła przysposabiająca do pracy** umożliwia realizację obowiązku i prawa do nauki młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym i/lub niepełnosprawnościami sprzężonymi w wieku do 24 roku życia.

2. Zasady i wartości

Misją placówki edukacyjnej jest wielokierunkowe wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną w osiągnięciu niezależności we wszystkich obszarach życia osobistego i społecznego, z poszanowaniem godności i praw tych osób, ich możliwości, potencjału, zdolności i zainteresowań oraz indywidualnych potrzeb i możliwości z uwzględnieniem wsparcia rodzin we wszystkich obszarach życia oraz możliwości i potrzeb środowiska społecznego.

Wsparcie dostosowane jest do potrzeb osoby z niepełnosprawnością i jej rodziny, a realizowane jest we współpracy nauczycieli i specjalistów placówki edukacyjnej ze Stowarzyszeniem, instytucjami publicznymi i innymi podmiotami życia społecznego.

3. Cele i zadania

- 1) Zapewnienie uczniom/wychowankom placówki edukacyjnej optymalnych warunków do rozwoju z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości.
- 2) Wspieranie rodziny w rozpoznawaniu potrzeb rozwojowych dziecka oraz pomoc w kontaktach z instytucjami w zakresie oddziaływań rehabilitacyjnych, edukacyjnych i opiekuńczych.
- 3) Włączanie ucznia w życie społeczności lokalnej.
- 4) Budowanie kompetentnego zespołu ukierunkowanego na współpracę w ramach placówki, z rodziną i społecznością lokalną w realizacji zadań rzecz ucznia.
- 5) Zapewnienie możliwości rozwoju zawodowego nauczycieli, specjalistów i innych osób wspierających dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną.

A. Zadania wobec ucznia/wychowanka:

Zadania wobec ucznia/wychowanka określa się szczegółowo w indywidualnym programie w oparciu o zalecenia zawarte w orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej, treści zawarte w podstawie programowej oraz ustalenia zespołu terapeutycznego placówki edukacyjnej.

B. Zadania placówki edukacyjnej:

- 1) Zapewnienie oferty edukacyjno-terapeutyczno-rehabilitacyjnej i wychowawczo-opiekuńczej zabezpieczającej indywidualne potrzeby uczniów/wychowanków.
- 2) Zabezpieczenie wykwalifikowanej kadry merytorycznej oraz umożliwienie jej doskonalenia zawodowego i rozwoju osobistego stosownie do oferowanych i prowadzonych oddziaływań z uczniami/wychowankami i ich rodzinami.
- 3) Zapewnienie organizacji pracy, bazy lokalowej i zaopatrzenia w środki dydaktyczne, które będą odpowiadały potrzebom osób z wielorakimi niepełnosprawnościami i ich rodzinom, zapewniając im bezpieczne warunki edukacji oraz maksymalny poziom wszechstronnego rozwoju.
- 4) Prowadzenie efektywnej współpracy z rodzinami na zasadzie partnerstwa i współodpowiedzialności.
- 5) Dbłość o stały rozwój placówki – prowadzenie ewaluacji realizowanych działań, wdrażanie wniosków, innowacji, programów autorskich, nowatorskich metod pracy z uczniami/wychowankami.
- 6) Prowadzenie aktywnej współpracy ze środowiskiem społecznym, w tym podmiotami publicznymi (NFZ, PFRON i in.). Promowanie w środowisku praw i godności osób z niepełnosprawnościami; budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Udział placówki w realizacji projektów.
- 7) Diagnoza środowiska osoby z niepełnosprawnością, kształtowanie akceptujących postaw społecznych umożliwiających integrację osoby z niepełnosprawnością.

- 8) Dzielenie się wiedzą, w tym wynikami badań naukowych (sieciowanie) na temat niepełnosprawności intelektualnej, współpraca z uczelniami wyższymi.
- 9) Sieciowanie i współpraca w ramach PSONI oraz innych podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną, na poziomie krajowym i międzynarodowym.

4. Placówki edukacyjne a inne placówki organizacyjne w systemie wsparcia PSONI

A. Uczeń/wychowanek uczęszczający na zajęcia do placówki edukacyjnej ma możliwość korzystania z wielospecjalistycznej diagnozy oraz dostosowanych do niej form kompleksowego wsparcia w ramach oferty Koła PSONI, m.in.:

- 1) Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka – forma wsparcia dla dzieci od urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole – zajęcia specjalistyczne (logopedyczne, rehabilitacyjne, pedagogiczne i psychologiczne).
- 2) Poradni Narodowego Funduszu Zdrowia – na przykład poradni logopedycznej, poradni psychologicznej dziecięcej, ośrodka rehabilitacji dziennej dla dzieci.
- 3) Zajęć dodatkowych – na przykład wyjazdy na basen, grotty solne, dogoterapia, hipoterapia, terapia dźwiękiem i innych form zajęć dostępnych w lokalnym środowisku.
- 4) Udziału w projektach realizowanych przez Koło PSONI - na przykład asystencja osobista, treningi mieszkaniowe, aktywizacja społeczna i zawodowa, włączenie cyfrowe.
- 5) Udziału w działalności ośrodków kultury i zespołów artystycznych (różnego rodzaju) prowadzonych przez Koło PSONI.

B. Uczeń/wychowanek kończący edukację może nadal korzystać ze wsparcia PSONI w następujących formach:

- 1) jako uczestnik warsztatu terapii zajęciowej,
- 2) jako uczestnik środowiskowego domu samopomocy,
- 3) jako pracownik zakładu aktywności zawodowej,
- 4) jako uczestnik innych programów/projektów.

C. Wsparcie dla rodzin uczniów/wychowanków uczęszczających do placówek edukacyjnych realizowane jest poprzez:

- 1) współuczestnictwo w tworzeniu Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych/ Indywidualnych Programów Rewalidacyjno-Wychowawczy,
- 2) szkolenia, instruktaże, porady dla rodziców,
- 3) opieka psychologiczna, socjalna i prawna,
- 4) opieka wytchnieniowa
- 5) organizacja turnusów rehabilitacyjnych, wyjazdów integracyjnych.

Rozdział 2. Programowanie pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

1. Rekrutacja

- 1) Podstawą przyjęcia ucznia/wychowanka do placówki, jest wniosek złożony do dyrektora placówki przez rodziców/prawnych opiekunów kandydata.
- 2) Do wniosku o przyjęcie do placówki rodzic/prawny opiekun kandydata składa dokumentację wymaganą w regulaminie danej placówki.
- 3) Dyrektor spotyka się z rodzicami/opiekunami prawnymi kandydata oraz kandydatem na ucznia w celu przeprowadzenia wywiadu.
- 4) Dyrektor wraz z psychologiem (w razie potrzeby zespół można poszerzyć włączając innych specjalistów) dokonują analizy dokumentów oraz wniosków z wywiadu.
- 5) Ostatnim etapem procesu rekrutacji jest decyzja o przyjęciu kandydata do placówki, która powinna uwzględniać:
 - a) rodzaj i stopień niepełnosprawności ucznia,
 - b) rodzaj i zakres wsparcia potrzebnego uczniowi (orzeczenie z poradni psychologiczno-pedagogicznej, dokumentacja medyczna, wywiad – czy placówka jest w stanie/ma niezbędne zasoby ludzkie, sprzętowe itp., aby przygotować optymalną ofertę wsparcia, która zaspokoi wszystkie potrzeby ucznia)
 - c) rodzaj i zakres wsparcia potrzebnego rodzinie (wywiad – czy placówka jest w stanie/ma niezbędne zasoby aby przygotować optymalną ofertę wsparcia, która zaspokoi wszystkie potrzeby rodziny)
- 6) O decyzji o przyjęciu dziecka do placówki rodzic/opiekun prawny kandydata powiadamiany jest pisemnie.

2. Diagnozowanie

- 1) Przyjęcie wychowanka/ucznia do placówki edukacyjnej wiąże się z przeprowadzeniem Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia (WOPFU), która pozwoli na wyłonienie całościowego obrazu funkcjonowania ucznia/ wychowanka.
- 2) Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia odbywa się we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi uczniów, nauczycielami i specjalistami w placówce edukacyjnej, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która wydaje w tym zakresie opinie lub orzeczenia.
- 3) Wielospecjalistyczna ocena funkcjonowania powstaje w oparciu o:
 - a) wywiad z rodzicami/opiekunami prawnymi, w tym pozyskanie informacji z zakresu:
 - i. przebiegu dotychczasowego rozwoju dziecka,
 - ii. przebiegu dotychczasowego leczenia i udziału w rehabilitacji czy terapii,

- iii. dotychczasowego pobytu w innych placówkach,
 - iv. obecnego poziomu funkcjonowania w podstawowych aspektach jak samoobsługa i uspołecznienie oraz wskazanie wypracowanych w tym zakresie praktyk,
 - v. zainteresowań i zdolności dziecka, preferencji spędzania wolnego czasu i aktywności własnej, osób z którymi lubi spędzać czas i dobrze współpracuje,
 - vi. zachowań nieadekwatnych lub niepożądanych u dziecka i wypracowanych dotychczas metod, sposobów radzenia sobie z nimi,
 - vii. potencjału rodziny w zakresie warunków i gotowości do współpracy z placówką w realizowaniu ustalonego programu usprawniania dziecka,
 - viii. potrzeb i możliwości rodziny, w tym wsparcia otrzymywanego z instytucji publicznych,
 - ix. oczekiwań rodziców.
- b) wnikliwą analizę orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego bądź orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną,
 - c) wnikliwą analizę opinii dotyczących funkcjonowania wychowanka / ucznia w innych placówkach (oświatowych, socjoterapeutycznych, rehabilitacyjnych, innych),
 - d) wywiad z przedstawicielem opieki społecznej w sytuacji gdy istnieją obawy dotyczące funkcjonowania dziecka w rodzinie,
 - e) obserwację wychowanka/ucznia podczas pobytu w placówce.
- 4) Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania powinna być poszerzona badaniem diagnostycznym na podstawie wystandaryzowanych testów, bądź testów diagnostycznych opracowanych przez specjalistów na potrzeby placówki, zatwierdzonych przez Radę Pedagogiczną i dyrektora placówki edukacyjnej.
- 5) Do prowadzenia diagnozy wykorzystywane mogą być w szczególności następujące narzędzia diagnostyczne:
- a) Inwentarz H.C. Gunzburga,
 - b) Karta badania psychomotorycznego,
 - c) Profil osiągnięć ucznia Jacka Kielina,
 - d) Skala dyzartrii U. Mirecka, K. Gustaw,
 - e) Profil Psychoedukacyjny wg Schoplera,
 - f) inne zaproponowane i zatwierdzone przez Radę Pedagogiczną oraz dyrektora placówki.

- 6) Wielokierunkową diagnozę przeprowadza Zespół Terapeutyczny powołany przez dyrektora placówki dla danego wychowanka/ucznia. W skład zespołu wchodzi dyrektor, nauczyciel/wychowawca i inni specjaliści pracujący z dzieckiem (m.in. logopeda, psycholog, fizjoterapeuta, pracownik socjalny, lekarz) oraz rodzic/opiekun prawny i pełnoletni uczeń/wychowanek na miarę swoich możliwości psychofizycznych. Prace zespołu koordynuje nauczyciel/wychowawca. Zespół może zasięgnąć opinii innych osób mających istotną wiedzę o uczniu/wychowanku.
- 7) Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb edukacyjnych może odbywać się również w toku komunikacji zdalnej, z uwzględnieniem metod i technik komunikacji dostępnej wszystkim podmiotom.

3. Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET), Indywidualny Program Rewalidacyjno-Wychowawczy (IPRW)

- 1) Dla każdego ucznia/wychowanka placówki edukacyjnej tworzy się Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET) bądź Indywidualny Program Rewalidacyjno-Wychowawczy (IPRW) uwzględniający zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego/o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz dostosowany do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, a także możliwości psychofizycznych ucznia/wychowanka.
- 2) Za tworzenie IPET/IPRW ucznia/wychowanka odpowiedzialny jest nauczyciel/wychowawca, który koordynuje pracę Zespołu Terapeutycznego. W procesie tworzenia IPET/IPRW uczestniczy również rodzic/opiekun prawny i pełnoletni uczeń/wychowanek na miarę swoich możliwości psychofizycznych.
- 3) IPET/IPRW powstaje w oparciu o wstępną wielospecjalistyczną ocenę funkcjonalną, ponawianą i przeprowadzaną przez Zespół Terapeutyczny.
- 4) IPET zawiera zasady oceniania ucznia.
- 5) W IPET wskazana jest lista wyposażenia niezbędnego do pracy z uczniem.
- 6) W IPET opisane są dostosowania realizowane w trakcie zajęć z uczniem. W IPET zawarta jest informacja o potrzebie wsparcia przez dodatkową osobę i zakresie tego wsparcia.
- 7) IPET zawiera informacje na temat wymiaru wsparcia udzielanego uczniowi przez przydzielonego mu asystenta/pomoc nauczyciela.
- 8) IPET/IPRW opracowuje się na dany rok szkolny bądź na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jednak nie dłuższy niż etap edukacyjny.
- 9) IPET/IPRW opracowuje się do dnia 30 września roku szkolnego, w którym uczeń/wychowanek rozpoczyna kształcenie w placówce, bądź do 30 dni od dnia złożenia w placówce orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego/o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.
- 10) IPET/IPRW powinien być zgodny z aktualnymi wymaganiami prawa oświatowego.

- 11) IPET/IPRW powinien być przygotowany dla ucznia/wychowanka w formie dostępnej (na przykład w tekście łatwym do czytania i rozumienia).
- 12) Osobami zatwierdzającymi IPET/IPRW są:
 - a) Zespół Terapeutyczny
 - b) rodzic/opiekun prawny
 - c) Dyrektor placówki.
- 13) W przypadku wystąpienia zastrzeżeń co do postawionych celów i sposobów ich realizacji postawionych przez rodziców/opiekunów prawnych Zespół Terapeutyczny dokonuje ich weryfikacji w terminie 7 dni.
- 14) Zaplanowane w IPET/IPRW działania poddawane są bieżącemu monitoringowi i cyklicznej ewaluacji (nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym) pod względem efektywności udzielanego wsparcia.
- 15) Ewaluacji i modyfikacji IPET/IPRW dokonują wszyscy członkowie Zespołu Terapeutycznego ucznia/wychowanka.
- 16) Ewaluacja IPET/IPRW polega na dokonaniu wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia/wychowanka w odniesieniu do poziomu realizacji założeń programowych, za pomocą wystandaryzowanych narzędzi i metod diagnostycznych, informacji pozyskanych w wywiadach, podczas konsultacji, obserwacji, ocen i opinii specjalistów, a także za pomocą narzędzi i metod wypracowanych w danej placówce.
Na podstawie wyników monitoringu i ewaluacji planuje się dalsze działania, dostosowane do aktualnych potrzeb i możliwości ucznia/wychowanka.

4. Program wychowawczo-profilaktyczny

- 1) Program wychowawczo-profilaktyczny uwzględnia wszystkie zdiagnozowane trudności wychowawcze oraz potrzeby rozwojowe ucznia z niepełnosprawnością, określa kategorie czynników chroniących i ryzyka, a także zawiera wskazania do działań.
- 2) W projektowanie i realizację działań wychowawczych i profilaktycznych zaangażowani są wszyscy przedstawiciele społeczności placówki edukacyjnej: uczniowie, nauczyciele, rodzice.
- 3) Program wychowawczo-profilaktyczny jest modyfikowany w oparciu o zidentyfikowane potrzeby ucznia.
- 4) Placówka edukacyjna prowadzi działania wychowawcze ukierunkowane na budowanie relacji rówieśniczych zarówno pomiędzy uczniami w placówce jak i pomiędzy dziećmi i młodzieżą poza placówką.
- 5) Placówka edukacyjna realizuje działania na rzecz akceptacji dla różnorodności w środowisku edukacyjnym wynikającej z wielorakich potrzeb edukacyjnych uczniów, niepełnosprawności, odmienności językowej i kulturowej, różnego statusu materialnego itp.

- 6) Placówka edukacyjna wdraża ideę rówieśniczego wsparcia w zakresie wspólnie realizowanych działań, z zachowaniem kompetencji i wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, nauczycieli współorganizujących proces kształcenia, pomocy nauczycieli czy rodziców uczniów (wolontariat uczniowski). Wsparcie jest udzielane w sposób dyskretny tak, aby uniknąć stygmatyzowania w gronie rówieśniczym uczniów, którzy je otrzymują.

5. Zajęcia świetlicowe i dodatkowe

- 1) Podczas przerw od zajęć edukacyjnych placówka zapewnia opiekę uczniom poprzez zapewnienie zajęć opiekuńczych. Program zajęć jest realizowany z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów.
- 2) W placówce realizowane są zajęcia świetlicowe. Godziny zajęć świetlicowych wynikają z harmonogramu dowozów oraz potrzeb rodziców/opiekunów prawnych.
- 3) Zajęcia w świetlicy dostosowane są do potrzeb i możliwości ucznia. Uczeń ma możliwość wyboru formy, w jakiej będzie spędzał czas wolny w oczekiwaniu na powrót do domu. Zajęcia świetlicowe powinny pomóc uczniowi w odnajdowaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz nauce organizacji własnego czasu wolnego.
- 4) Koordynator świetlicy jest zobowiązany do zapewnienia każdemu uczniowi:
 - a) opieki dodatkowego nauczyciela, specjalisty, pomocy nauczyciela, jeśli jest taka potrzeba,
 - b) miejsca oraz wyposażenia dostosowanego do potrzeb i możliwości ucznia,
 - c) zapewnienia pomocy dydaktycznych, materiałów, zabawek, instrumentów itp., które dadzą uczniowi możliwość aktywnego spędzenia czasu, zgodnie ze swoimi potrzebami i oczekiwaniami,
 - d) miejsca pozwalającego na relaksację, wyciszenie, odpoczynek, jeżeli taka jest aktualna potrzeba ucznia.
- 5) Jeżeli uczniowie lub rodzice/opiekunowie zgłaszają potrzebę organizacji zajęć dodatkowych, placówka edukacyjna zobowiązana jest do poszukania możliwości wzbogacenia swojej oferty o zajęcia, o które wnioskuje uczniowie i/lub rodzice/opiekunowie prawni.
- 6) Zajęcia dodatkowe prowadzone są z uwzględnieniem dostosowania form i metod pracy do potrzeb i możliwości ucznia. Uczniowie mają zapewniony dostęp do wyposażenia, specjalistycznego sprzętu i pomocy dydaktycznych, niezbędnych do uczestnictwa w zajęciach. Jeżeli jest taka potrzeba, uczniowie korzystają ze wsparcia dodatkowej osoby.
- 7) Zajęcia dodatkowe prowadzone w szkole mają pomóc uczniowi w budowaniu własnej tożsamości jako osoby: osoby z niepełnosprawnością, członka społeczności lokalnej i narodowej. Mają one na celu pomoc uczniowi w rozpoznawaniu własnych zasobów, pasji i zainteresowań, określania planów i celów na przyszłość. Ich celem jest wsparcie rozwoju ucznia na wszystkich płaszczyznach.

- 8) Zajęcia dodatkowe mogą mieć formę:
 - a) zajęć włączających w życie społeczności lokalnej (wspólne pikniki z uczniami szkół sąsiadujących),
 - b) debat tematycznych,
 - c) udziału w zawodach międzyszkolnych,
 - d) zajęć muzycznych, plastycznych, fotograficznych itd.
- 9) Uczniowie, w porozumieniu i za zgodą rodziców/opiekunów prawnych, sami wybierają zajęcia dodatkowe, w których chcą uczestniczyć. Pracownicy szkoły nie wywierają presji na udział uczniów w zajęciach dodatkowych.
- 10) Placówka edukacyjna organizuje zajęcia opiekuńczo-wychowawcze w okresach feryjnych na miarę potrzeb rodziców i wychowanków. Zapewnia atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego, z uwzględnieniem zainteresowań oraz wieku osób korzystających z tych zajęć. W sytuacjach tego wymagających, umożliwia również w tym czasie korzystanie z niezbędnego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, gdy potrzeba wsparcia jest zgłaszana przez wychowanka lub jego rodzinę.

6. Rada Pedagogiczna placówki edukacyjnej

- 1) Rada Pedagogiczna placówki edukacyjnej jest stałym, kolegialnym organem placówki, powołanym do wielospecjalistycznego i kompleksowego rozważania, opracowywania i rozstrzygania, w granicach kompetencji, spraw diagnostycznych, programowych, terapeutycznych, wychowawczych, metodycznych i organizacyjnych, z uwzględnieniem podejścia innowacyjnego.
- 2) Radę Pedagogiczną powołuje dyrektor placówki i kieruje jej działalnością, będąc jej przewodniczącym.
- 3) W skład Rady Pedagogicznej wchodzi specjalisci z przygotowaniem pedagogicznym, tj. wszyscy nauczyciele zatrudnieni w placówce (nauczyciele-terapeuci, wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi – w zależności od rodzaju placówki: oligofrenopedagog, surdopedagog, tyflopodagog), fizjoterapeuci, psycholog, logopeda, terapeuta SI, muzykoterapeuta oraz inni specjaliści powołani do programowania i kompleksowej realizacji oferty placówki edukacyjnej.
- 4) Rada Pedagogiczna może zapraszać na zebrania inne osoby niezbędne do wypełnienia swoich zadań, w tym ekspertów zewnętrznych, którzy pełnią funkcję doradczą (np. lekarz, pielęgniarka, pomoc nauczyciela).
- 5) Zebrania Rady Pedagogicznej odbywają się zgodnie z przyjętym na początku roku szkolnego harmonogramem oraz w miarę bieżących potrzeb.
- 6) Zebrania plenarne organizowane są zawsze:
 - a) przed rozpoczęciem roku szkolnego,
 - b) w każdym semestrze w związku z klasyfikowaniem i promowaniem uczniów,
 - c) po zakończeniu rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych,

- d) raz w semestrze w celu przedstawienia ogólnych wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacji o działalności placówki.
- 7) Zebrania mogą być organizowane również w trybie nadzwyczajnym na wniosek organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad placówką oraz z inicjatywy:
 - a) przewodniczącego Rady Pedagogicznej,
 - b) Zarządu Koła PSONI (organu prowadzącego),
 - c) co najmniej 1/3 członków Rady Pedagogicznej.
- 8) Przewodniczący prowadzi i przygotowuje zebrania Rady Pedagogicznej oraz jest odpowiedzialny za zawiadomienie wszystkich jej członków o terminie i porządku zebrania zgodnie z regulaminem Rady.
- 9) Do kompetencji stanowiących Rady należy:
 - a) zatwierdzenie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych i Indywidualnych Programów Rewalidacyjno-Wychowawczych (o ile Statut placówki nie stanowi inaczej),
 - b) zatwierdzanie planów pracy placówki oraz organizacji działań w danym roku szkolnym,
 - c) podejmowanie uchwał w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów (nie dotyczy OREW),
 - d) podejmowanie uchwał w sprawie eksperymentów pedagogicznych w placówce,
 - e) ustalanie organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli placówki,
 - f) podejmowanie uchwał w sprawach skreślenia z listy uczniów,
 - g) ustalanie sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego, w tym sprawowanego nad placówką przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, w celu doskonalenia pracy placówki.
- 10) Wśród kompetencji opiniodawczych Rady należy w szczególności wymienić opiniowanie:
 - a) organizacji pracy placówki, w tym tygodniowego rozkładu zajęć edukacyjnych,
 - b) organizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych, jeżeli szkoła lub placówka takie kursy prowadzi,
 - c) propozycji dyrektora placówki w sprawach przydziału nauczycielom stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego,
 - d) podejmowanie uchwał w sprawie wniosku o zatwierdzenie wyników klasyfikacji i promocji uczniów będących wychowankami OREW.

Rozdział 3. Praca z trzema grupami interesariuszy

1. Praca z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez PSONI

W pracy z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną możemy wyszczególnić kilka obszarów, m.in.: edukacji, wychowania oraz zdrowia i rehabilitacji.

A. W obszarze edukacji:

- 1) Wczesne wspomaganie rozwoju – działania realizowane z najmłodszymi dziećmi.
- 2) Wychowanie przedszkolne – realizowane również dla najmłodszych dzieci od 3 lat (2,5 w szczególnych przypadkach) do podjęcia rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.
- 3) Zajęcia rewalidacyjne.
- 4) Roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne – obejmuje dzieci 6-letnie z możliwością odroczenia od obowiązku szkolnego o dwa lata, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.
- 5) Edukacja szkolna na poziomie szkoły podstawowej realizowana w formie zajęć dydaktyczno-wychowawczych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów do czasu ukończenia 20. roku życia.
- 6) Edukacja realizowana w formie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla uczniów z głęboką niepełnosprawnością intelektualną w wieku od 3 lat do 25. roku życia.
- 7) Przynależenie do pracy na poziomie szkoły ponadpodstawowej dla uczniów, którzy legitymują się świadectwem ukończenia szkoły podstawowej do ukończenia 24. roku życia.
- 8) Pomoc psychologiczno-pedagogiczna.

B. W obszarze komunikacji:

- 1) W placówce edukacyjnej każdy uczeń/wychowanek posługuje się indywidualnym systemem komunikacji (ISK) dostosowanym do jego możliwości i preferencji. Dobór znaków oraz narzędzi komunikacji jest realizowany przez zespół terapeutyczny po indywidualnej ocenie potrzeb i możliwości ucznia/wychowanka.
- 2) Rozwijanie komunikacji z uczniem/wychowankiem z uwzględnieniem wszystkich dostępnych mu kanałów umożliwia mu wyrażanie własnych potrzeb, intencji, myśli, wyrażanie własnego zdania i podejmowania decyzji.
- 3) Wszystkie osoby uczestniczące w procesie kształcenia ucznia objęte są pełnym szkoleniem w zakresie AAC.
- 4) Wszystkie osoby uczestniczące w procesie kształcenia ucznia respektują i wykorzystują stosowaną przez ucznia formę komunikacji, bez wywierania nacisków na zmianę tej formy komunikacji na inną.

- 5) Wszelkie metody i formy pracy, jak i materiały i środki dydaktyczne są realizowane z wykorzystaniem AAC.
- 6) Wdrażanie AAC w placówce edukacyjnej:
 - a) szkolenia kadry pracowniczej z zakresu komunikacji, terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, wideotreningu, w tym szkolenia wewnętrzne dla asystentów, terapeutów itp.
 - b) interwizje i superwizje,
 - c) obserwacja rozwoju kompetencji komunikacyjnych ucznia/ wychowanka poprzez nagrywanie i archiwizowanie nagrań z pracy z nim,
 - d) prowadzenie dokumentacji, diagnoza, ISK, strategie komunikacyjne,
 - e) aktualizacja dokumentacji,
 - f) zaangażowanie koordynatora nadzorującego i kierującego pracą zespołu w obszarze AAC,
 - g) promowanie AAC na stronach i w mediach społecznościowych placówki.

C. W obszarze wychowania:

Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością, tak jak dzieci pełnosprawne, potrzebują nie tylko leczenia, terapii i edukacji, potrzebują także wychowania. Zgodnie z treściami podstawy programowej, zadaniem placówki jest wspieranie dziecka m.in. w:

- 1) budowaniu własnej tożsamości jako osoby z niepełnosprawnością,
- 2) zrozumieniu seksualności swojej i innych
- 3) rozumieniu i egzekwowaniu własnych praw z poszanowaniem praw i autonomii innych osób (self-adwokatura),
- 4) budowaniu poczucia więzi ze wspólnotą lokalną oraz własnym krajem i narodem,
- 5) przygotowaniu do prowadzenia niezależnego życia, z zachowaniem norm społecznych.

D. W obszarze rehabilitacji i promowania zdrowego stylu życia:

Zadaniem placówki edukacyjnej jest nie tylko udzielanie wsparcia w formie rehabilitacji leczniczej, ale również budowanie w uczniu/wychowanku świadomości własnego ciała i jego potrzeb, konieczności dbania o własne zdrowie oraz kondycję fizyczną i psychiczną. Realizujemy to poprzez promowanie zdrowego, aktywnego stylu życia, tj.:

- 1) aktywność ruchową (np. sport, taniec),
- 2) zdrowe odżywianie,
- 3) przeciwdziałanie uzależnieniom - unikanie używek,
- 4) radzenie sobie ze stresem.

Działania te realizujemy to w formie rehabilitacji indywidualnej i grupowej.

E. Inne formy edukacyjno-społeczne wspierające proces edukacji w placówce:

Ważnym obszarem pracy z uczniem jest wspólne planowanie jego przyszłości. W tym celu placówka zajmuje się nie tylko zaspakajaniem bieżących, podstawowych potrzeb ucznia/wychowanka, ale także:

- 1) uczy aktywnego uczestnictwa w społeczności lokalnej (aktywizacja społeczna),
- 2) pomaga rozpoznawać obszary, w których mógłby realizować się zawodowo (aktywizacja zawodowa wraz z praktykami wspomaganymi),
- 3) wspiera w poszukiwaniu i rozwijaniu jego pasji (koła zainteresowań),
- 4) oferuje pomoc opiekuńczo-socjalną.

F. Praktyczne zalecenia do pracy z uczniem/wychowankiem w placówkach edukacyjnych PSONI

W pracy dydaktycznej i wychowawczej uwzględnia się indywidualne tempo rozwoju, zainteresowania, mocne strony, możliwości psychofizyczne uczniów, tempo pracy, sposoby przyswajania wiedzy oraz motywację do uczenia się, dostosowując dobór instrumentów wsparcia do indywidualnych potrzeb każdego ucznia.

- 1) Planując pracę z uczniem:
 - a) dostosowujemy otoczenie (doposażamy ucznia w sprzęt specjalistyczny, wyposażamy sale, dostosowujemy oświetlenie, rozkład zajęć itp.) do potrzeb ucznia opisanych w IPET,
 - b) korzystamy z metod, form, treści nauczania, środków dydaktycznych dostosowanych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i ustalonych celów określonych w IPET,
 - c) organizujemy pracę z uczniem tak, aby była dostosowana do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i ustalonych celów,
 - d) dobieramy podręczniki i materiały dydaktyczne z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb ucznia, w tym dokonując adaptacji istniejących materiałów i/lub tworząc materiały autorskie,
 - e) planujemy zajęcia rewalidacyjne z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia opisanych w IPET,
 - f) planujemy specjalistyczne zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej – na podstawie zapisów IPET,
 - g) angażujemy dodatkowo zatrudnioną kadrę (asystenta, specjalistę) z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia.
- 2) Indywidualne wsparcie ucznia jest realizowane na podstawie Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego (IPET), Indywidualnego Programu Rewalidacyjno-Wychowawczego (IPRW) i okresowej oceny funkcjonowania uczestnika zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

- 3) Zgodnie z podejściem planowania skoncentrowanego na osobie oraz wsparcia skoncentrowanego na rodzinie planowanie tygodniowego harmonogramu zajęć odbywa się z uwzględnieniem opinii uczniów i rodziców/opiekunów prawnych, z uwzględnieniem zróżnicowania potrzeb edukacyjnych uczniów.
- 4) Uczeń biorący udział w zajęciach otrzymuje specjalistyczne wsparcie i opiekę, bez angażowania jego rodziców/opiekunów prawnych
- 5) W trakcie zajęć realizuje się dostosowanie metod i form pracy oraz wymagań edukacyjnych, przygotowanych indywidualnie dla każdego ucznia.
- 6) Zajęcia odbywają się w pomieszczeniu dostosowanym pod względem architektonicznym oraz technicznym.
- 7) Zajęcia edukacyjne mogą być realizowane również w toku komunikacji zdalnej, z uwzględnieniem metod i technik komunikacji dostępnej wszystkim podmiotom.
- 8) Proces edukacyjny organizuje się z uwzględnieniem łączenia procesu nauczania z procesem terapii, łączenia nowych wiadomości i umiejętności z tym, co uczniowie już znają, zapewnienia dostępności treści edukacyjnych przez polisensoryczność oddziaływań dydaktycznych, bezpośrednie zetknięcie się z rzeczywistością, modelami i obrazami, wiązania teorii z praktyką, uczenia samodzielności, zasady stopniowania trudności i uspołeczniania.
- 9) Wewnętrzny system oceniania, uwzględnia dedykowane formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów i ocenę zachowania z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów, które szczegółowo dookreślone są w IPET.
- 10) Dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnością ruchową, z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi zatrudnia się dodatkowo pomoc nauczyciela/asystenta edukacyjnego.
- 11) Osoby udzielające wsparcia mają kwalifikacje odpowiadające potrzebom uczniów.
- 12) Rodzaj działań podejmowanych przez osoby wspierające oraz ich wymiar czasowy, wynika z potrzeb uczniów oraz jest określony w IPET.
- 13) Wsparcie ucznia przez dodatkową osobę dorosłą powinno mieć charakter czasowy, a jego nadrzędnym celem jest uzyskanie przez ucznia samodzielności.
- 14) W przypadku wybranych uczniów ze złożonymi i głębokimi niepełnosprawnościami, mającymi znaczący wpływ na ich funkcjonowanie, wsparcie dodatkowej osoby dorosłej ma charakter stały.
- 15) Zajęcia rewalidacyjne organizowane są w formie indywidualnej lub grupowej w zależności od potrzeb i możliwości ucznia oraz z uwzględnieniem zaleceń z orzeczenia, jak również diagnozy i wniosków z wielospecjalistycznej oceny.
- 16) Zajęcia są prowadzone przez nauczycieli lub specjalistów, posiadających kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności ucznia.

- 17) W trakcie zajęć wykorzystuje się narzędzia wsparcia wizualnego oraz komunikacji wspomagającej i alternatywnej.
- 18) Uroczystości szkolne powinny być przygotowywane przy aktywnym udziale uczniów, a ich treść powinna być dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów.
- 19) W placówce edukacyjnej działa Samorząd Uczniowski, którego celem jest wzmocnienie kompetencji self-adwokackich uczniów. Samorząd Uczniowski działa na podstawie regulaminu stworzonego wspólnie przez członków SU wraz z opiekunem SU. Regulamin Samorządu Uczniowskiego przygotowany jest w formie dostępnej i zrozumiałej dla uczniów, np. w tekście łatwym do czytania. Samorząd Uczniowski współpracuje z dyrektorem szkoły oraz Radą Pedagogiczną uczestnicząc aktywnie w podejmowaniu decyzji dotyczących funkcjonowania szkoły.

2. Praca z rodziną w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez PSONI

- 1) Rodzina jest stałym elementem w życiu dziecka i najlepszym środowiskiem jego rozwoju. Każda rodzina jest inna i wyjątkowa. W sposób indywidualny ustalane są zasady współpracy adekwatnie do możliwości rodziny.
- 2) Rodzice dziecka postrzegani są jak eksperci w ocenie potrzeb i możliwości dziecka.
- 3) Rodzice decydują o tym w jaki sposób chcą być zaangażowani w planowanie i realizację wsparcia dziecka. Są motywowani do podjęcia współpracy w osiąganiu wspólnie ustalanych celów. W procesie planowania prowadzone są rozmowy z rodziną o jej aktualnych celach i oczekiwaniach.
- 4) Rodzice/opiekunowie/dorośla osoba z niepełnosprawnością uczestniczy w tworzeniu i akceptuje Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny/Indywidualny Program Rewalidacyjno-Wychowawczy, zawarte w nim cele i metody pracy.
- 5) Cele zawarte w Indywidualnym Programie Edukacyjno-Terapeutycznym/Indywidualnym Programie Rewalidacyjno-Wychowawczym zmierzają do uzyskania efektów obserwowanych i możliwych do wykorzystania w naturalnym otoczeniu dziecka.
- 6) Nauczyciel/Zespół Terapeutyczny uzgadnia z rodzicami/opiekunami, kto, w jakim stopniu, w jakim zakresie będzie współuczestniczył w realizacji celów edukacyjnych i terapeutycznych. Jeżeli jest to możliwe, do realizacji celów włączani są również inni członkowie rodziny, adekwatnie do potrzeb.
- 7) Rodzice/opiekunowie biorą udział w spotkaniach Zespołów Terapeutycznych podczas których omawiany jest Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny/Indywidualny Program Rewalidacyjno-Wychowawczy a podczas kolejnych spotkań postępy rozwojowe dziecka i jego potrzeby.
- 8) W ustalaniu współpracy uwzględniane są zasoby wszystkich członków rodziny.

- 9) Rodzice biorą aktywny udział w podejmowaniu decyzji dotyczących dziecka.
- 10) Warunkiem dobrej współpracy z rodziną jest poznanie domu i rodziny dziecka czyli naturalnego środowiska jego funkcjonowania.
- 11) Placówka oświatowa wykorzystuje różne powszechnie dostępne lub własne narzędzia ułatwiające poznanie naturalnego środowiska dziecka, jego rodzinnych zasobów, pozyskania informacji o dziecku.
- 12) Placówka wskazuje wiodącą osobę do kontaktu z rodzicem i określa sposoby i warunki utrzymywania tego kontaktu. Rodzic ma prawo kierowania pytań do innych członków zespołu terapeutycznego.
- 13) Placówka tworzy warunki do powstawania grup wsparcia psychospołecznego dla rodziców i rodzeństwa dzieci z niepełnosprawnościami.
- 14) Przed każdym spotkaniem z rodzicem, pracownik szkoły przekazuje rodzicowi informacje o temacie planowanej rozmowy tak, aby rodzic miał możliwość przygotować się do spotkania.
- 15) Rodzice/opiekunowie mają prawo do zadawania pytań i oczekiwania informacji.
- 16) Informacje dla rodzica przekazywane są w języku dla niego zrozumiałym.
- 17) W przypadku kontaktów z rodzicem obcojęzycznym lub/i korzystającym z innych form komunikacji (np. język migowy) warto zadbać o tłumacza, który zagwarantuje pełny przekaz informacji i da obu stronom poczucie bezpieczeństwa (dzieci imigrantów).
- 18) Dyrektor placówki edukacyjnej jest zobowiązany do systematycznej współpracy z Radą Rodziców jako organem reprezentującym rodziców i współtworzącym koncepcję funkcjonowania placówki.
- 19) Zasady współpracy rodziny ze szkołą mogą mieć charakter kontraktu. Kontrakt ma zabezpieczyć minimalne warunki do realizacji wsparcia. **Kontrakt to spisane zobowiązania stron, które nie są ujęte w innych procedurach** placówki edukacyjnej reprezentowanej przez dyrektora i danego rodzica/opiekuna prawnego dziecka.
- 20) Placówka ma opracowaną procedurę rozwiązywania sytuacji konfliktowych z rodziną.
- 21) W przypadku, gdy u ucznia pojawiają się zachowania agresywne lub autoagresywne, wychowawca powiadamia rodziców i wspólnie z nimi planuje działania, które mają na celu przeprowadzenie pogłębionej diagnozy oraz poszukania rozwiązania problemu.
- 22) **Interwencje** - podejmowane są w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia ucznia. Potrzeba interwencji powstaje, gdy odpowiedź na pytanie o bezpieczeństwo ucznia, otoczenia, terapeuty jest negatywna.
- 23) W przypadku zaobserwowania u ucznia trudności w funkcjonowania w obszarze poznawczym, społecznym, komunikacyjnym, emocjonalnym, fizycznym, których nie udało się przezwyciężyć podczas codziennej pracy z uczniem, zwołuje się dodatkowe spotkanie zespołu terapeutycznego.

3. Współpraca ze środowiskiem lokalnym placówek edukacyjnych prowadzonych przez PSONI

- 1) Placówka edukacyjna aktywnie dąży do współpracy z innymi placówkami oświatowymi, kulturalnymi oraz oferującymi różne formy wsparcia. Buduje wokół siebie sieć instytucji tworzących jej krąg wsparcia w pracy na rzecz ucznia/wychowanka i jego rodziny. Regularna współpraca z innymi instytucjami pozwala na poszerzenie oferty zajęć oraz możliwości włączania ucznia/wychowanka w życie szerszego środowiska społecznego. Proces nawiązywania i budowania relacji z partnerami jest uzależniony od potrzeb tej współpracy i może mieć charakter jednorazowy, okresowy lub cykliczny.
- 2) Placówka edukacyjna podejmuje współpracę z wykorzystaniem różnych, bezpiecznych form, adekwatnych do potrzeb i możliwości współpracy, w tym: spotkania integracyjne, wyjścia studyjne, praktyki, zajęcia otwarte, udział w uroczystościach itp.
- 3) Placówka edukacyjna jest otwarta na włączanie wolontariuszy do prowadzonych działań. Stwarza możliwości uczniom/wychowankom do przyjmowania roli wolontariusza podczas organizacji imprez integracyjnych, uroczystości kulturalnych oraz w placówkach oferujących wsparcie innym osobom lub zwierzętom itp.
- 4) Współpraca może być prowadzona w różnych zakresach i z różnych poziomów, zawsze po uzgodnieniu z dyrektorem placówki, a w przypadku ważnych, dużych przedsięwzięć - z Zarządem Koła PSONI.
- 5) W planie współpracy uwzględnia się działania podejmowane przez nauczycieli i specjalistów na rzecz rozwoju kompetencji społecznych uczniów w celu lepszego zrozumienia świata, korelowania omawianych treści oraz lepszego funkcjonowania w społeczności lokalnej.
- 6) W ramach realizacji adekwatnych form włączania, placówka prowadzi regularne działania integracyjne z rówieśnikami ze szkół masowych, np. w ramach zajęć rozwijających kreatywność – wspólne zajęcia teatralne lub malarskie.
- 7) Placówka umożliwia uczniom udział w zewnętrznych konkursach, przeglądach artystycznych pozwalających im na prezentowanie własnych możliwości przed szerszą publicznością.
- 8) Placówka prowadzi stałą współpracę z instytucjami wspierającymi rodziny na rzecz ich wzmocnienia i wspierania, z poszanowaniem zasady zaufania i w porozumieniu z rodziną.
- 9) Placówka edukacyjna włącza się w tworzenie kręgów wsparcia umożliwiających samodzielne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością intelektualną poprzez budowanie wokół niej bezpiecznego, przyjaznego jej otoczenia.
- 10) Placówka prowadzi współpracę z instytucjami kultury w zakresie umożliwiania dostępu dzieciom i młodzieży do korzystania z dóbr kultury oraz eksponowania własnych dokonań podczas wystaw, kiermaszy itp.

- 11) Placówka jest otwarta na współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, włącza się w pozytywne, ważne inicjatywy.
- 12) Placówka promuje misję i działania PSONI dzięki swojej aktywności w środowisku lokalnym.
- 13) Placówka prowadzi stronę internetową, jest aktywna na portalach społecznościowych prezentując pozytywny wizerunek osoby z niepełnosprawnością w sposób skoncentrowany na jej mocnych stronach, możliwościach, umiejętnościach, z poszanowaniem jej godności.
- 14) Placówka angażuje się w działania służące rozwijaniu edukacji i wiedzy na temat osób z niepełnosprawnością, organizuje oraz uczestniczy w konferencjach naukowych i sympozjach, nawiązuje współpracę w zakresie praktyk studenckich i badań naukowych.

Rozdział 4. Organizacja placówki edukacyjnej

1. Miejsce i wyposażenie placówki edukacyjnej

A. Standard w zakresie dostępności architektonicznej i technicznej

- 1) Dojścia do budynku placówki edukacyjnej PSONI zapewniają samodzielność poruszania się osobom z ograniczoną mobilnością i percepcją oraz uwzględniają ich bezpieczeństwo.
- 2) Ciągi piesze mają wyraźną granicę wyczuwalną również przez osoby niewidome, np. zmiany faktury nawierzchni lub jej rodzaju, zastosowanie różnych obrzeży chodnika.
- 3) Zagospodarowanie terenu zapewnia możliwość podjechania pojazdów osobowych, busów, a także pojazdów specjalnych pod wejście główne lub inne dostosowane dla osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, tak aby umożliwić bezpośrednio wejście do budynku.
- 4) Przynajmniej jedno wejście do budynku jest dostosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Jeżeli wejście jest powyżej lub poniżej terenu należy rozważyć następujące działania:
 - podniesienie terenu przed obiektem,
 - zastosowanie pochylni/dźwigu lub zamontowanie windy, w celu obsłużenia wszystkich kondygnacji w budynku.
- 5) Schody powinny być zróżnicowane pod względem: kształtu stopni, wymiaru, koloru czy materiału z jakiego są wykonane, zwłaszcza na początku i końcu biegu schodowego oraz wyposażone w poręcze z obu stron biegu schodowego, zakończone w sposób zapewniający bezpieczne użytkowanie, np. zaokrąglone.
- 6) Placówki posiadają szatnię umożliwiającą wygodny dostęp dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Między szafkami zapewnione jest pole manewrowe dla wózków.

- 7) Wszystkie pomieszczenia są dostępne dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.
- 8) Drzwi wewnętrzne w placówce mają szerokość dostosowaną do potrzeb osób na wózkach. Zastosowane są dostosowania do potrzeb użytkowników: lekkie otwieranie, odpowiednie klamki, uchwyty, urządzenia otwierające i samozamykające.
- 9) Pożądane jest minimalizowanie odległości jaką uczeń musi przemierzać pomiędzy salami.
- 10) Ciągi komunikacyjne są wolne od przeszkód, wszystkie elementy dodatkowe, np. rośliny, siedziska itp., są umieszczone w sposób nie utrudniający poruszania się. Jeśli w strefie ruchu pojawiają się elementy, które są niezbędne, są odpowiednio zabezpieczone i wyróżnione wizualnie.
- 11) Wzdłuż korytarzy mocowane są poręcze, zamontowane na wysokości dostosowanej do młodszych i starszych uczniów. Na poręczach może znajdować się dodatkowa informacja dotykowa, np. w formie wypukłych piktogramów lub opisów w alfabecie Braille'a.
- 12) Kondygnacje i korytarze różnicowane są za pomocą kolorów, aby ułatwić uczniom orientację w budynku. Dodatkowo stosowane są faktury i różne wykończenie ścian i podłóg, znaki oraz piktogramy, a także napisy w alfabecie Braille'a. Istotne jest skontrastowanie ze sobą ścian i posadzek poprzez zastosowanie odmiennych kolorów.
- 13) Na terenie całego budynku stosowane są rozwiązania o charakterze informacyjnym, pozwalające uczniom/wychowankom odnaleźć się w przestrzeni budynku. Oznaczenia dostosowane są m.in. do potrzeb osób słabowidzących, mających problem z koncentracją lub potrzebujących spójnych i czytelnych informacji. Numeracja i opisy pomieszczeń powinny być przygotowane w sposób kontrastowy (np. granatową lub czarną czcionką na białym tle), czcionką bezszeryfową, odpowiednio dużą (co najmniej 36 pkt). Oznaczenia wizualne zgodne są z przyjętym w placówce systemem AAC.
- 14) Posadzki w pomieszczeniach są równe, antypoślizgowe, bez uszkodzeń. Wykładziny - jeśli występują w pomieszczeniach - są trwale przymocowane do podłoża i charakteryzują się niską wysokością włosa oraz stonowaną kolorystyką.
- 15) W pomieszczeniach używanych przez uczniów (korytarzach, salach) powinno dominować oświetlenie naturalne. W oknach montowane są rolety, przystosowane zewnątrz, itp. W przypadku konieczności stosowania światła sztucznego powinno być ono rozproszone i rozmieszczone równomiernie.
- 16) Uczniowie mają możliwość wyboru sposobów przemieszczania się pomiędzy piętrami, poprzez dostępność różnych elementów do tego służących oraz ich odpowiedniej lokalizacji: schody, windy, podnośniki pionowe, które są we właściwy sposób oznakowane, wyposażone i przystosowane do potrzeb użytkowników (m.in. wymiary, powierzchnie, dodatkowe oznaczenia w alfabecie Braille'a, informacje głosowe, itp.).
- 17) Uczeń na wózku ma swobodę poruszania się przy wejściach do pomieszczeń oraz w obrębie sfer kluczowych takich jak: tablica, szafka z materiałami dydaktycznymi, itp.

- 18) W obrębie sali zaaranżowana jest przestrzeń umożliwiająca wyciszenie się ucznia, służąca bezpiecznemu opanowaniu ataku agresji oraz uspokojeniu się. Miejsce może być zorganizowane w oddzielnym pomieszczeniu (np. w jednym z gabinetów wspierających). Miejsce wyciszenia wyposażone powinno być m.in. w materace, pufy, poduszki, fotel lub kanapę, słuchawki lub inne rozwiązania, pozwalające na odizolowanie się od bodźców zewnętrznych, urządzenie z funkcją huśtania lub inne do stymulacji przedśionkowej czy sensorycznej. Uczeń ma także zapewnione pomieszczenie lub strefę do pracy indywidualnej (strefę ciszy).
- 19) Na ścianach i posadzkach ogranicza się liczbę intensywnych barw na rzecz jasnych kolorów: bieli, beżu, zieleni i niebieskiego, stosując jednocześnie zasadę kontrastu ścian i posadzki.
- 20) Sale lekcyjne młodszych dzieci podzielone są na wyraźne strefy: do nauki, do zabawy, do wypoczynku, do izolacji. Wyposażone są miękkie siedziska, dywany, poduchy, itp.
- 21) Miejsce do prowadzenia zajęć edukacyjnych, rewalidacyjno-wychowawczych dostosowane jest do potrzeb uczniów/wychowanków. Krzesła i stoły dopasowane są do wzrostu uczniów/ wychowanków, spełniają parametry opisane w obowiązującej aktualnie normie dotyczącej mebli, krzeseł i stołów dla instytucji edukacyjnych.
- 22) Sale wyposażone są w meble służące do przechowywania pomocy dydaktycznych. Zapewnione jest miejsce do przechowywania specjalistycznego sprzętu wspomagającego oraz środków nietrwałych, niezbędnych do realizacji procesu dydaktycznego, uwzględniającego potrzebę zastosowania zróżnicowanych form i rozwiązań. Szafki, półki i inne miejsca przechowywania (np. na pomoce dydaktyczne) są umieszczone na takim poziomie, aby zapewnić dostęp do nich wszystkim użytkownikom.
- 23) Korzystne jest ustawianie stołów w formie litery U (w podkowę), gdyż umożliwia ono widoczność uczeń – uczeń, uczeń – nauczyciel oraz swobodną komunikację.
- 24) W placówkach edukacyjnych PSONI znajdują się pomieszczenia dla psychologa, pedagoga i logopedy. Dopuszcza się aby takie wsparcie odbywało się w jednym gabinecie. Pomieszczenia wyposażone są w stanowiska dostosowane do pracy indywidualnej z uczniem oraz do pracy w małej grupie.
- 25) Sale rewalidacyjne spełniają wszystkie wymogi co do wykończenia posadzek, oświetlenia, kontrastu ścian, podłóg i urządzeń, dostępu dla osób na wózkach, dostosowanych faktur, oznaczeń i piktogramów.
- 26) Świetlica szkolna, o ile znajduje się w placówce podzielona jest na strefy: do nauki i zabawy. Znajduje się w niej miejsce do wyciszenia.
- 27) Biblioteka, o ile znajduje się w placówce, jest dostępna dla wszystkich uczniów. Dojście do niej jest zapewnione dla wszystkich, a pomieszczenie jest wyraźnie oznakowane.

- 28) Zagospodarowanie terenu wokół placówki uwzględnia dostępność do istotnych elementów działki, tj. terenów sportowych czy rekreacyjnych wszystkim uczniom.
- 29) Plac zabaw jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, w tym osób poruszających się na wózkach.
- 30) Rekomendowane gabinety wspierające oraz infrastruktura towarzysząca:
 - a) sala rehabilitacyjna,
 - b) sala integracji sensorycznej,
 - c) sala do terapii Snoezelen,
 - d) sala do terapii wzroku,
 - e) pracownia multimedialna,
 - f) gabinet do hydroterapii,
 - g) boisko sportowe,
 - h) ogród i/lub ogród sensoryczny,
 - i) plac zabaw sensoryczny,
 - j) kuchnia terapeutyczna/kuchnia treningowa,
 - k) zwierzyńiec.

B. Standard w zakresie dostępności cyfrowej i informacyjnej

- 1) Placówka edukacyjna zapewnia dostępność cyfrową na poziomie wymaganym w Ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. *o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych* (Dz.U. 2019 poz.848).
- 2) Placówka zapewnia likwidację barier komunikacyjnych i informacyjnych poprzez zapewnienie właściwego systemu informatycznego oraz możliwość korzystania z komunikacji alternatywnej i wspomagającej.
- 3) W sposób dostosowany do potrzeb osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami stosuje się specjalistyczne oprogramowanie i oprzyrządowanie w obsłudze komputera.
- 4) Osoby odpowiedzialne za tworzenie, publikowanie i udostępnianie treści cyfrowych oraz drukowanych przestrzegają zasad dostępności materiałów dla wszystkich ich użytkowników.

2. Organizacja wewnętrzna placówki edukacyjnej

Organizację wewnętrzną placówki edukacyjnej opisują procedury i dokumentacja obowiązujące w placówce, niezbędne do jej prawidłowego funkcjonowania.

- 1) Dokumenty obligatoryjne:
 - a) Statut placówki edukacyjnej Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

- b) w przypadku prowadzenia działalności leczniczej w placówce - Regulamin organizacyjny podmiotu wykonującego działalność leczniczą Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.
 - c) Regulamin Rady Pedagogicznej placówki edukacyjnej PSONI.
 - d) Regulamin Rady Rodziców placówki edukacyjnej PSONI.
- 2) Dokumenty wewnętrzne uzupełniające:
- a) Regulamin organizowania transportu uczniów placówki edukacyjnej taborem samochodowym placówki.
 - b) Regulamin postępowania w sytuacji wypadku ucznia placówki edukacyjnej.
 - c) Regulamin wyjazdów i wyjść terapeutycznych.
- 3) Inne dokumenty wewnętrzne dyktowane wymogami i potrzebami związanymi z realizowanymi programami i kierunkami działalności oraz obowiązującymi wymogami prawa (np. procedury bezpieczeństwa wynikające z zagrożenia zakażeniem COVID-19).
- 4) Dokumentacja merytoryczna, w tym:
- a) wewnętrzny system oceniania,
 - b) wewnętrzny zestaw programów.

Opracowanie dokumentów odbywa się we współpracy nauczycieli i specjalistów pracujących w określonych zespołach problemowych. Dokumenty uwzględniają indywidualne potrzeby uczniów/wychowanków, są dostosowane do ich potrzeb i możliwości.

Dokumenty są budowane z uwzględnieniem mocnych stron oraz zainteresowań uczniów. Koncentrują się na ich możliwościach i wskazują perspektywę ich rozwoju.

3. Dowozy do placówki

- 1) Dowóz jest organizowany z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów/wychowanków. W sytuacjach tego wymagających, transport specjalistyczny uwzględnia w sposób adekwatny do wykorzystywanego przez ucznia/wychowanka sprzętu oraz wymaganej dla niego pozycji. W sytuacjach uzasadnionych potrzebami dziecka dowóz może być realizowany indywidualnie. Pojazd jest wyposażony - odpowiednio do potrzeb - w specjalistyczne fotele samochodowe do przewozu osób z niepełnosprawnościami, dodatkowe pasy, zagłówki przy fotelu, podnośnik, windę, specjalistyczne najazdy i inne wymagane urządzenia. Koszty dodatkowego sprzętu nie mogą obciążać rodzica/opiekuna dziecka.
- 2) Zarząd Koła PSONI/placówka współpracuje w zakresie organizowania dowozu z gminami na terenie, których mieszkają uczniowie/wychowankowie.

- 3) Decyzja o tym, czy dziecko będzie korzystało z dowozu do placówki organizowanego przez gminę, przez PSONI lub przez samych rodziców należy wyłącznie do rodzica. Rodzic ubiega się o zwrot kosztów dowozu realizowanego samodzielnie.
- 4) Czas przejazdu ucznia/wychowanka do placówki jest możliwie najkrótszy. Nie powinien przekraczać 60 minut.
- 5) Dziecko odbierane jest w miarę możliwości sprzed budynku, w którym mieszka i zapewniony jest mu transport pod bramę lub wejście do placówki.
- 6) Dowóz jest realizowany przez kierowcę i opiekuna. Liczba opiekunów uzależniona jest od poziomu funkcjonowania dowożonych uczniów/wychowanków.
- 7) Opiekun zobowiązany jest do wspierania uczniów/ wychowanków i dbania o ich bezpieczeństwo podczas dowozu.
- 8) Kierowca i opiekun posiadają podstawową wiedzę dotyczącą niepełnosprawności i specjalnych potrzeb dzieci, nad którymi sprawują opiekę. Biorą udział w spotkaniach szkoleniowych i informacyjnych, weryfikują swoją wiedzę.
- 9) Uwzględnia się możliwość samodzielnego przychodzenia i wychodzenia z placówki pełnoletniego ucznia/wychowanka w porozumieniu z jego rodzicami.

4. Opieka medyczna w placówce edukacyjnej

- 1) Placówka edukacyjna zapewnia opiekę pielęgniarstwa, z uwzględnieniem zapotrzebowania uczniów/wychowanków na specjalistyczne zabiegi pielęgnacyjne umożliwiające przebywanie ucznia/wychowanka w placówce (w tym związane z podawaniem leków, karmieniem dojelitowym itp.).
- 2) Placówka edukacyjna oferuje opiekę stomatologiczną w zakresie wizyt kontrolnych, podstawowych zabiegów higienicznych itp. - w porozumieniu z rodzicami, w sposób dostosowany do możliwości ucznia/wychowanka. Placówka nawiązuje współpracę z gabinetem stomatologicznym zapewniającym możliwość wizyt uczniów/wychowanków adekwatnie do ich potrzeb.
- 3) Placówka wspiera rodziców w procesie pogłębiania diagnozy medycznej oraz pozyskiwania dokumentacji związanej z orzecznictwem poprzez wydawanie opinii o funkcjonowaniu dziecka stworzonych przez nauczycieli i specjalistów.
- 4) Placówka prowadzi edukację w zakresie zdrowego żywienia. W swojej ofercie uwzględnia potrzeby dzieci związane ze specjalistycznymi dietami wynikającymi z ich stanu zdrowia i indywidualnych potrzeb.
- 5) Rekomenduje się rejestrację własnych gabinetów medycyny szkolnej.

5. Organizacja żywienia w placówce edukacyjnej

- 1) Placówka edukacyjna zapewnia uczniom/wychowankom higieniczne i bezpieczne warunki spożywania posiłków.
- 2) Podstawową formą organizowania wyżywienia jest stołówka szkolna.

- 3) W przypadku korzystania z firmy cateringowej, wyboru firmy dokonuje dyrektor placówki edukacyjnej we współpracy z Radą Rodziców i Zarządem Koła PSONI.
- 4) Placówka edukacyjna we współpracy z rodzicami, zabezpiecza realizację specjalnych potrzeb żywieniowych ucznia/wychowanka.
- 5) W przypadku niemożności zaspokojenia specjalnych potrzeb żywieniowych ucznia/wychowanka, umożliwia się dostarczanie posiłków przez rodziców/opiekunów prawnych. Posiłki te są podgrzewane i wydawane w bezpieczny i higieniczny sposób przez pracowników placówki.

6. Nadzór nad placówką edukacyjną

Nadzór nad placówką edukacyjną sprawują:

- 1) w zakresie organizacyjnym, finansowym i administracyjnym – właściwy Zarząd Koła PSONI,
- 2) w zakresie nadzoru pedagogicznego - właściwy miejscowo Kurator Oświaty,
- 3) w zakresie nadzoru medycznego – właściwy miejscowo oddział Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 4) w zakresie spełniania wymogów dotyczących przedsiębiorstwa podmiotu działalności leczniczej – organ rejestrowy właściwy dla lokalizacji placówki,
- 5) w zakresie spełniania wymogów dotyczących żywienia zbiorowego - właściwy miejscowo oddział Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- 6) inne organy administracji publicznej, których nadzór wynika z realizowanych w placówce programów i kierunków działalności.

7. Współpraca z Zarządem Koła PSONI

- 1) Zarząd Koła PSONI prowadzi placówkę uwzględniając jej potrzeby oraz wnioski dyrektora dotyczące wszystkich obszarów działania placówki.
- 2) Koło PSONI otrzymuje środki na jej prowadzenie adekwatnie do danych zgromadzonych w Systemie Informacji Oświatowej. Przekazuje środki na potrzeby związane z działalnością placówki. Uczestniczy w pozyskiwaniu dodatkowych środków na materiały edukacyjne, podręczniki oraz wyposażenie placówki w dodatkowe pomoce, nowoczesny sprzęt itp.
- 3) Dyrektor placówki przekazuje do Zarządu Koła PSONI projekt planu finansowego, który Zarząd poddaje analizie, koryguje i zatwierdza. Zarząd Koła PSONI aktywnie włącza się w uzgadnianie przedsięwzięć związanych z budżetem placówki edukacyjnej. Środki przekazane na rzecz placówki pozwalają na realizację zaleceń wynikających z orzeczeń oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej adekwatnie do potrzeb dziecka i jego rodziny.

- 4) Dyrektor placówki przekazuje do Zarządu Koła PSONI projekt arkusza organizacyjnego na dany rok szkolny w celu zatwierdzenia.
- 5) Zarząd Koła PSONI omawia z dyrektorem organizację pracy i potrzebę uwzględnienia właściwego wsparcia, przydzielenia dodatkowej osoby wspierającej - pomocy terapeutycznej, asystenta osobistego itp. Optymalizacja wsparcia zmierza do osiągnięcia jak najpełniejszych efektów rozwojowych ucznia/wychowanka i przygotowania go do udziału w życiu społecznym.
- 6) Przedstawiciel Zarządu Koła PSONI aktywnie uczestniczy w Radach Pedagogicznych. Obserwuje pracę placówki, uczestniczy w planowaniu jej rozwoju i wspiera jej działania. Odgrywa znaczącą rolę w motywowaniu zespołu do pracy poprzez dostrzeganie i określanie kluczowych działań, wyrażanie własnych opinii.

8. Kadra

Kadra w placówce edukacyjnej PSONI jest jednym z najważniejszych ogniw sukcesu pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną.

Dobry nauczyciel, specjalista to właściwie wykształcony, ale przede wszystkim wartościowy człowiek, który posiada cechy i predyspozycje, aby mądrze towarzyszyć swoim uczniom/wychowankom każdego dnia. Poziom placówki wypracowują pełni zapału, kreatywni ludzie, którzy potrafią poprowadzić uczniów do dorosłego życia, wspierać ich i ich rodziny w dążeniu do lepszego funkcjonowania oraz planowania przyszłości.

Nauczycie oraz specjaliści bezpośrednio pracujący z osobami z niepełnosprawnością intelektualną, poza stosownymi kwalifikacjami, winni wyróżniać się następującymi cechami:

- autentyczność,
- zdolność słuchania,
- empatia,
- kontrola emocji,
- refleksja i elastyczność myślenia,
- kultura osobista,
- tolerancja,
- kreatywność,
- umiejętność partnerowania w kontakcie z rodzicami i współpracownikami,
- samoakceptacja.

Kadra pracuje w placówce edukacyjnej stosując Kodeks etyczny pracownika PSONI.

A. Zasady, którymi powinien kierować się nauczyciel, specjalista w placówce edukacyjnej PSONI:

- 1) wszechstronne poznanie ucznia/wychowanka i jego środowiska,
- 2) stosowanie podejścia skoncentrowanego na osobie (spojrzenie na ucznia/wychowanka z jego perspektywy),
- 3) stosowanie zasady indywidualizacji,
- 4) bycie uważnym, unikanie pośpiechu w pracy,
- 5) dbanie o przystępność języka i treści w pracy z uczniem/wychowankiem oraz w kontakcie z jego rodziną,
- 6) stosowanie zasady stopniowania trudności,
- 7) tworzenie warunków do osiągnięcia sukcesu przez ucznia/wychowanka,
- 8) usuwanie bodźców rozpraszających uwagę ucznia/wychowanka,
- 9) opisywanie słowami wykonywanych przez ucznia/wychowanka czynności – słowa powinny towarzyszyć każdemu działaniu nauczyciela, specjalisty,
- 10) stosowanie strukturyzacji aktywności: plan dnia, rytuały, zwyczaje,
- 11) konsekwencja w postępowaniu i wymaganiach,
- 12) kreatywność w aktywizacji uczniów/wychowanków,
- 13) stwarzanie okazji do kontaktów z rówieśnikami, również bez niepełnosprawności,
- 14) systematycznie powtarzanie opanowanych przez uczniów/wychowanków umiejętności,
- 15) dbanie o pozytywną atmosferę w grupie, zapewnienie uczniom/wychowankom ciepła, radości i poczucia bezpieczeństwa.

B. Współpraca nauczycieli i specjalistów

- 1) Nauczyciele i specjaliści współpracują w realizacji celów zawartych w IPET/ IPRW. Tworzą Zespół Terapeutyczny, w którym omawiają postępy ucznia, dokonują ewaluacji IPET/IPRW adekwatnie do obserwowanych zmian w funkcjonowaniu ucznia, sytuacji, w której się znajduje oraz oczekiwań rodziców.
- 2) Nauczyciele i specjaliści współpracują w realizacji Programu Profilaktyczno-Wychowawczego oraz wszystkich innych planów i programów obowiązujących w placówce.
- 3) Nauczyciele i specjaliści realizują pracę zespołowo. W pracy zespołowej kierują się kluczowymi zasadami:
 - a) praca opiera się na wzajemnym zaufaniu,
 - b) członkowie zespołu angażują się w dyskusję i wymienianie się opiniami,
 - c) zobowiązują się do realizacji wspólnie podjętych planów i decyzji,
 - d) wymagają od siebie nawzajem realizacji podjętych działań,
 - e) wspólnie koncentrują się na uzyskiwaniu efektów.

- 4) Współpraca nauczycieli i specjalistów przebiega z uwzględnieniem różnych form komunikacji zdalnej przyjętych w placówce.
- 5) Nauczyciele i specjaliści współpracują z pomocami nauczyciela i innymi osobami zatrudnionymi w placówce jako personel wspierający działania edukacyjne. Współpraca pozwala na osiąganie ustalonych celów a także generalizowanie efektów w odniesieniu do różnych osób. Pomoce nauczyciela przekazują własne obserwacje dotyczące funkcjonowania wychowanka oraz wykorzystywanego przez niego sprzętu nauczycielom i specjalistom. Współpraca nauczycieli i specjalistów oraz pomocy nauczyciela pozwala na indywidualizację wsparcia, unikanie sytuacji wyręczenia oraz motywowanie uczniów do podejmowania wyzwań edukacyjnych. Wsparcie ucznia/ wychowanka odbywa się zgodnie z zakresem określonym w IPET/ IPRW.

C. Zarządzanie placówką edukacyjną

- 1) Dyrektor jest liderem zespołu. Koordynuje i wzmacnia współpracę w zespole poprzez budowanie zaufania i zaangażowania, rozwijanie umiejętności podejmowania dyskusji i słuchania opinii oraz koncentrację na wspólnie uzyskiwanych efektach. Praca zespołu jest wspomagana dzięki regularnym spotkaniom z liderami poszczególnych zespołów problemowych, omawianiu bieżących potrzeb i wspólnym ustalaniu planów.
- 2) Dyrektor wnioskuje do Zarządu Koła PSONI o zatrudnienie niezbędnej kadry merytorycznej i wspierającej, zgodnie z aktualnymi potrzebami placówki
- 3) Dyrektor w ramach swoich obowiązków wobec podległych mu osób:
 - a) prowadzi nadzór pedagogiczny zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
 - b) dba o rozwój zawodowy kadry, poprzez:
 - i. zgodnie z kwalifikacjami, dokonuje analizy predyspozycji, zamiłowań, potrzeb i aspiracji nauczyciela, dobiera i dostosowuje zadania do oczekiwań,
 - ii. organizuje formy doskonalenia wewnątrz placówki, prowadzone przez instytucje zewnętrzne (m.in. konferencje, warsztaty) lub prowadzone przez nauczycieli (m.in. lekcje otwarte, wymiana doświadczeń, modelowanie zajęć); tworzy Wewnętrzny Plan Doskonalenia Zawodowego,
 - iii. proponuje atrakcyjne formy doskonalenia (szkolenia, studia podyplomowe) właściwe dla potrzeb i rozwoju placówki z możliwością wsparcia finansowego,
 - iv. dba o miejsce pracy, zapewnia sprzęt multimedialny oraz dostęp do internetu,
 - v. organizuje awans zawodowy nauczyciela, zgodnie z przepisami prawa, pomaga w przejściu przez kolejne ścieżki awansu.
 - c) wspiera i motywuje:
 - i. wspiera samodzielność i inicjatywy własne kadry,
 - ii. pozwala na podejmowanie decyzji, czyni nauczyciela współodpowiedzialnym za ważne zadania placówki,
 - iii. docenia wykonywaną pracę, podkreśla mocne strony pracownika,
 - iv. wnioskuje do Zarządu Koła PSONI o premie, nagrody dla podległych mu pracowników za ich stosunek do pracy, osiągnięcia zawodowe i sukcesy,

- v. pomaga nauczycielom w realizacji ich zadań oraz rozwoju zawodowym,
 - vi. zapewnia dyskrecję konfrontacji z pracownikiem,
 - vii. zapewnia wsparcie psychologa w procesie dydaktyczno-wychowawczym, w rozwiązywaniu problemów zawodowych i osobistych,
 - viii. umożliwia udział w warsztatach rozwoju osobistego przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu
 - ix. informuje o wszelkich zmianach związanych z funkcjonowaniem placówki,
 - x. organizuje spotkania relaksacyjne, radzenia sobie ze stresem, wypaleniem zawodowym,
 - xi. zapewnia bhp w pracy.
- d) pielęgnuje współpracę pomiędzy pracownikami:
- i. organizuje spotkania w ramach zespołów terapeutycznych,
 - ii. organizuje uroczystości związane ze świętami (wigilia, śniadanie wielkanocne, Dzień Godności, Dzień Edukacji Narodowej)
 - iii. organizuje szkolenia komunikacji interpersonalnej,
 - iv. organizuje spotkania integracyjne,
 - v. stosuje zasadę równości i sprawiedliwości wobec wszystkich pracowników.
- e) ocenia:
- i. dokonuje okresowej oceny pracownika, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
 - ii. dokonuje oceny pracownika w każdym czasie na jego wniosek,
 - iii. ocenę analizuje z pracownikiem, wyszczególniając mocne, następnie słabe strony, proponuje zmiany w postępowaniu zawodowym na potrzeby kształtowania rozwoju.